

Fafo

Effekter av et digitalt læringsverktøy på elevers kunnskap om vold, overgrep og barnevernet

En randomisert kontrollstudie ved norske barneskoler

Hedda Flatø, Else-Marie Augusti, Huafeng Zhang, Nerina Weiss

Frokostseminar 26.03.26

Bokmål **Jeg vet**

Til den voksne
VEILEDNING OG RESSURSER

«Jeg vet» er en gratis læringsressurs for barnehager og skoler om mobbing, vold, overgrep og barns rettigheter. Innholdet er knyttet til rammeplan for barnehagen og læreplan for skolen. «Jeg vet» er utviklet av Salaby i samarbeid med Redd Barna, på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Barnehage

1.-4. trinn

5.-7. trinn

8.-10. trinn

Vgs

Gir «Jeg vet» bedre kunnskap om vold, overgrep og barnevernet blant elever i barneskolen?

Har «Jeg vet» effekt på læreres trygghet, motivasjon, og bekymring for elevers hjemmesituasjon?

Fafo-publikasjoner

Fafo-rapport 2024:01

Implementering av Jeg Vet og Snakkemedbarn.no i kommunen

Delrapport 4

Jeg Vet og Snakkemedbarn.no er gratis læringsverktøy rettet mot barn og voksne som jobber med barn. Målet er å bidra til å forebygge og avdekke vold...

Fafo-rapport 2022:25

Kompetanse- og brukervurderinger av Jeg Vet og Snakkemedbarn.no

Delrapport 3

I 2015 startet Bufdir et arbeid med å utvikle to digitale læringsressurser for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn og unge. Ressurs...

Fafo-rapport 2022:09

Implementeringsarbeidet i Jeg Vet og Snakkemedbarn.no

Delrapport 2

I 2015 startet Bufdir et arbeid med å utvikle to digitale læringsressurser for å forebygge og avdekke vold, overgrep og mobbing mot barn og unge. Jeg...

Fafo-notat 2020:13

Jeg vet og Snakke sammen: Verktøyenes endringsteorier

Evaluering av Jeg vet og Snakke sammen: Delrapport 1

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har utarbeidet to digitale læringsverktøy: Jeg Vet og Snakke sammen. Begge verktøyene skal fungere som forbygg...

Forskere

Hedda Flatø
Fafo

**Huafeng
Zhang**
Fafo

**Anne Hege
Strand**
Fafo

Nerina Weiss
Fafo

**Selma Sofia
Forfod Yssen**
Fafo

**Else-Marie
Augusti**
NKVTS

**Simone
Valerie Häckl-
Schermer**
Universitetet i
Stavanger

17 forskningsassistenter

Mina Kristoffersen, Emira Sopi, Malene Paulsen Bangsund, Juana Fakihi, Matilde Louise Grytnes, Mina Grynnerup Johannessen, Klara Joseph, Matilde Louise Grytnes, Amir Keadana, Marianne Kvinnsland, Andrea Eliassen Kvitnes, Martine Verket Lauvstad, Ingeborg Lønning, Ingeborg Myrvang, Ann-Kristin Schleis, Maya Swint, Andrine Wibe.

23 skoler, 2.-7. trinn

Ca 370 klasser

Ca 300 lærere

ca 6800 elever

Illustrasjon: Salaby/Bivrost

Randomisert kontrollstudie (RCT)

	Test-gruppe		Kontroll-gruppe	
	2.-4. klasse	5.-7. klasse	2.-4. klasse	5.-7. klasse
September 2024	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever
	Kartlegging lærere		Kartlegging lærere	
Oktober 2024	Bruk Jeg Vet Modul 1a	Bruk Jeg Vet Modul 1b	Ikke bruk Jeg Vet	
November 2024	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever
	Kartlegging lærere		Kartlegging lærere	
Mars 2025	Bruk Jeg Vet Modul 2a	Bruk Jeg Vet Modul 2b	Ikke bruk Jeg Vet	
April 2025	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever	Spørsmål til elever
	Kartlegging lærere		Kartlegging lærere	

Undervisning med Jeg Vet

- Ca. halvparten av klassene brukte Jeg Vet i undervisningen
 - trukket tilfeldig av Fafo
- 4 ulike Jeg Vet-moduler
 1. «Kroppen er din», 1.-4. trinn
 2. «Rett til å være trygg», 1.-4. trinn
 3. «Trygg hjemme», 5.-7. trinn
 4. «Hva er barnevernet»? 5.-7. trinn
- Gjennomført ved skolene i oktober 2024 og mars 2025
- Ellers organiserte skolene og lærerne undervisningen selv

Illustrasjon: Salaby/Bivrost

Spørreundersøkelser til elever og lærere

1. Før bruk av «Jeg vet» (september)
2. Etter bruk av 1 modul (november)
3. Etter bruk av 2 moduler (april/mai)

- Til alle klasser, uansett om brukte «Jeg vet» eller ikke
- Gjennomført av forskningsassistenter lært opp av Fafo

Få systematiske forskjeller mellom test –og kontrollgruppen ved første undersøkelse

→ Hvis det er forskjell mellom test –og kontrollgruppen ved senere undersøkelser kan vi anta at det skyldes «Jeg vet»

(+ bruker regresjonsanalyse til å kontrollere for forhåndskunnskap og sosiokulturelle faktorer)

Hovedfunn

Elever

- Positiv effekt på samlet kunnskap om vold, overgrep og barnevernet (2.-7. trinn)
- Positiv effekt på kunnskap om vold i hjemmet (2.-7. trinn)
- Positiv effekt på kunnskap om seksuelle overgrep (2.-4. trinn)
- Reduksjon i frykt for barnevernet (2.-7. trinn)
- Ikke signifikant effekt på kunnskap om barnevernet (5.-7. trinn)

Lærere

- Positiv effekt på motivasjon og trygghet i undervisning om vold og overgrep
- Reduksjon i bekymring for elever
- Flere melder bekymring videre

Hva vet vi fra før – og hvordan kan vi måle kunnskap om vold og overgrep blant barn?

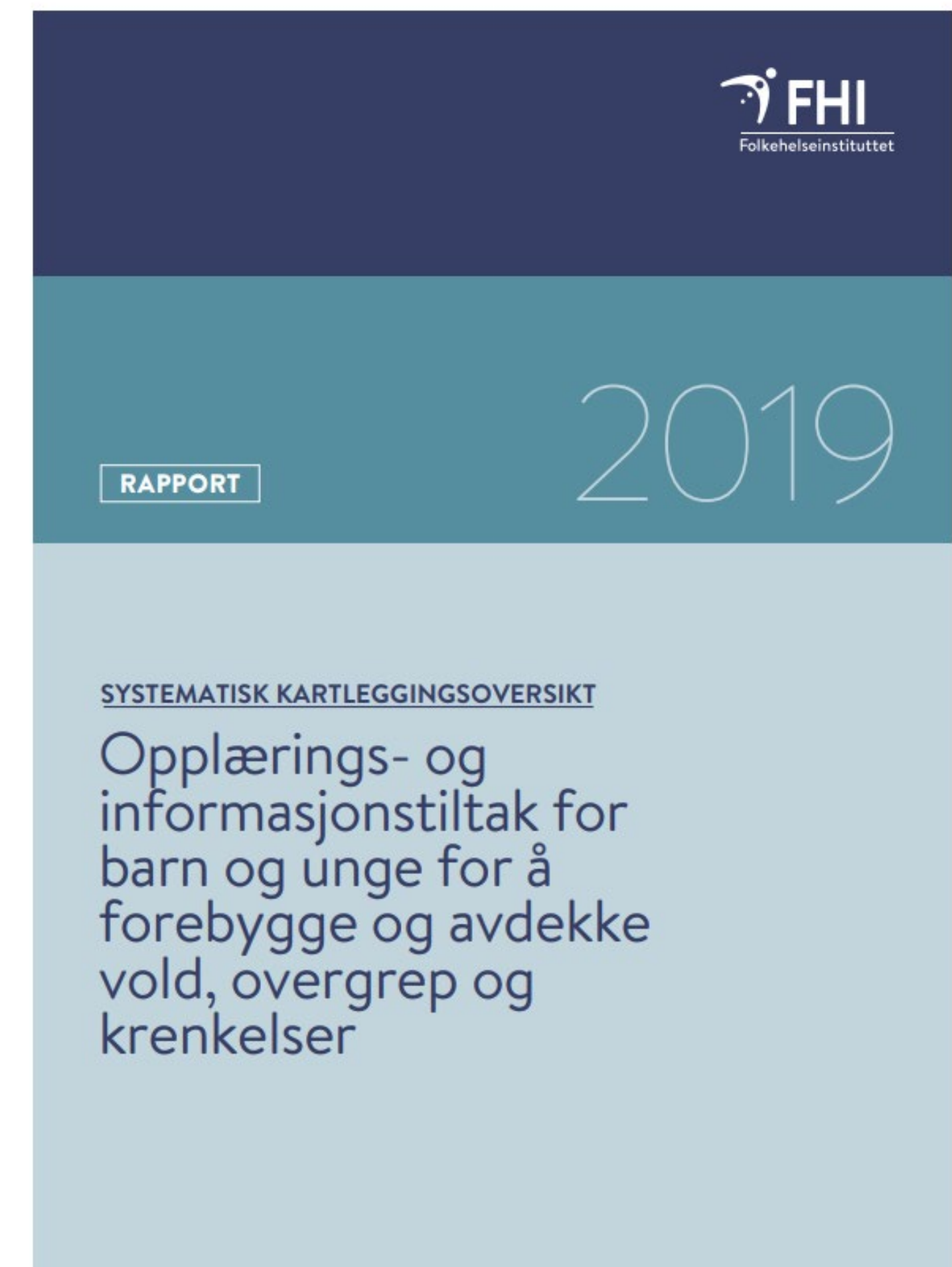
Studier av opplæringstiltak om vold og overgrep

Systematisk kartlegging utført av Folkehelseinstituttet i 2019 viste positive resultater av opplærings- og informasjonstiltak rettet mot barn og ungdom på flere områder:

- Barn som mottok ulike opplærings- og informasjonstiltak hadde bedre kunnskap om vold, overgrep og krenkelser.
- Barna hadde også bedre kunnskap om rettigheter og hjelpeapparatet.
- Barna hadde også bedre ferdigheter til å mestre utfordrende situasjoner og relasjoner.
- Barn som mottar tiltak forteller i større grad om overgrep og krenkelser enn barn som ikke hadde mottatt slike tiltak. Tiltak gitt av jevnaldrende, særlig ungdom, førte til størst grad av åpenhet.

Ingen negative effekter av informasjons- og opplæringstiltak ble rapportert.

Blaasvær & Baiju, 2019

Utvikling av et nytt spørreskjema

- Utgangspunktet var ulike spørreskjema utviklet for evaluering av andre program
- Tilpasset det som formidles i "Jeg vet"-modulene
- Alderstilpasning
- Kulturelt sensitivt
- Bakgrunnsspørsmål

Evaluation of a Child Abuse Prevention Curriculum for Third-Grade Students: Assessment of Knowledge and Efficacy Expectations

Joseph A. Dake, James H. Price, Judy Murnan

JOURNAL ARTICLE

The revised Children's Knowledge of Abuse Questionnaire: Development of a measure of children's understanding of sexual abuse prevention concepts

Get access >

Leslie M. Tutty, DSW ✉

Ha *Social Work Research*, Volume 19, Issue 2, June 1995, Pages 112–120,
<https://doi.org/10.1093/swr/19.2.112>

Terri D. Fisher, Clive M. Davis, William L. Yarber, Sandra L. Davis

What-If-Situations-Test

Publication details

<https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315881089.ch3>

Alan G. Nemerofsky, Deborah T. Carran

Published online on: 12 Aug 2010

"I have the right to feel safe": Evaluation of a school-based child sexual abuse prevention program in Ecuador

Gabriela Bustamante^{a,b,*}, María Soledad Andrade^c, Caley Mikesell^a, Clara Cullen^a, Pablo Endara^a, Verónica Burneo^a, Paola Yépez^a, Soledad Avila Saavedra^c, Paulina Ponce^c, Michelle Grunauer^{a,c}

^a Universidad San Francisco de Quito-School of Medicine, Edificio de Especialidades Médicas, Hospital de los Valles, Av. Interoceánica Km 12 ½, Cumbayá, Quito, Ecuador

^b University of Minnesota-School of Public Health, 420 Delaware St SE, Minneapolis, MN, 55455, USA

^c Fundación Azulado, Río San Pedro E4-226 y Río Chiche, El Arenal – Tumbaco, Quito, Ecuador

Hvordan måle barnas kunnskap?

- Utviklet spørsmål som skal måle kunnskap om overgrep, vold og barnevernet.
- Pilot viste at norske barn kan mye fra før – vi måtte gjøre spørsmålene «vanskeligere»
- Ulike spørsmål avhengig av hvilken modul barna hadde brukt
- Spørsmål som ble stilt til barn fra 2.-7. klasse måtte kunne forstås av alle aldersgrupper

Herman så foreldrene sine krangle. De ble sinte og begynte å dytte og slå hverandre mens Herman så på.

Er dette greit?

Ja

Nei

Forrige

Neste

Hvis en voksen tar på et barns tiss eller rumpe og gir barnet penger for å holde det hemmelig, bør barnet fortelle det til noen da?

Ja

Nei

Forrige

Neste

Hva kan Herman gjøre?

Flere svar mulig

Gå ut av rommet

Fortelle det til en voksen han stoler på

Ikke fortelle det til noen

Jeg vet ikke hva Herman kan gjøre

Forrige

Neste

Viktigste resultater

Samlet kunnskap om vold, overgrep og barnevernet

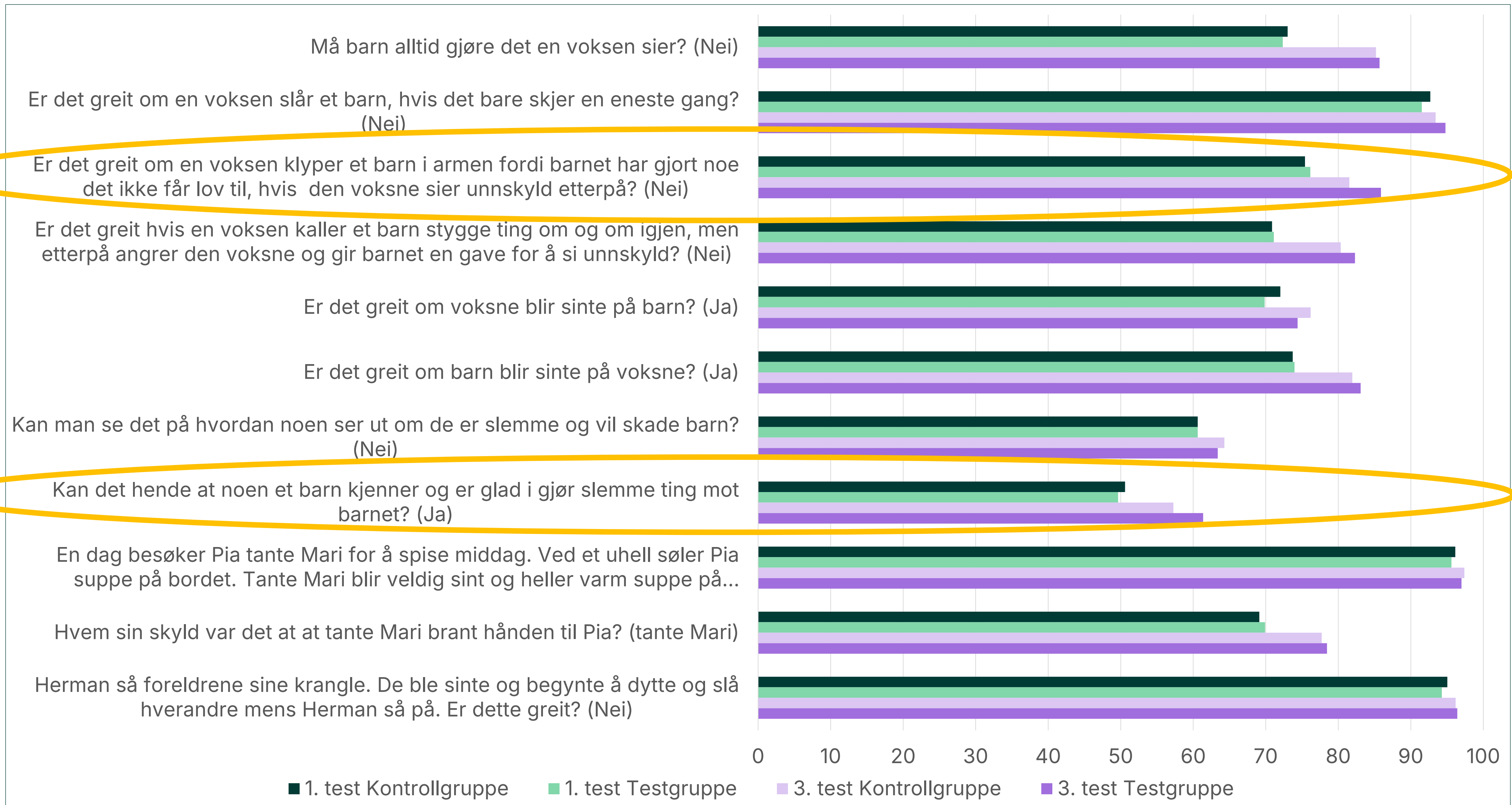
	Gjennomsnittlig poengsum		Estimert effekt av «Jeg vet»
	Kontrollgruppe	Testgruppe	
Alle	0.800 (0.150)	0.818 (0.145)	0.013*** (0.004)
Trinn 2–4	0.772 (0.165)	0.799 (0.159)	0.018*** (0.006)
Trinn 5–7	0.823 (0.130)	0.834 (0.128)	0.010* (0.005)

Kunnskap om vold i hjemmet

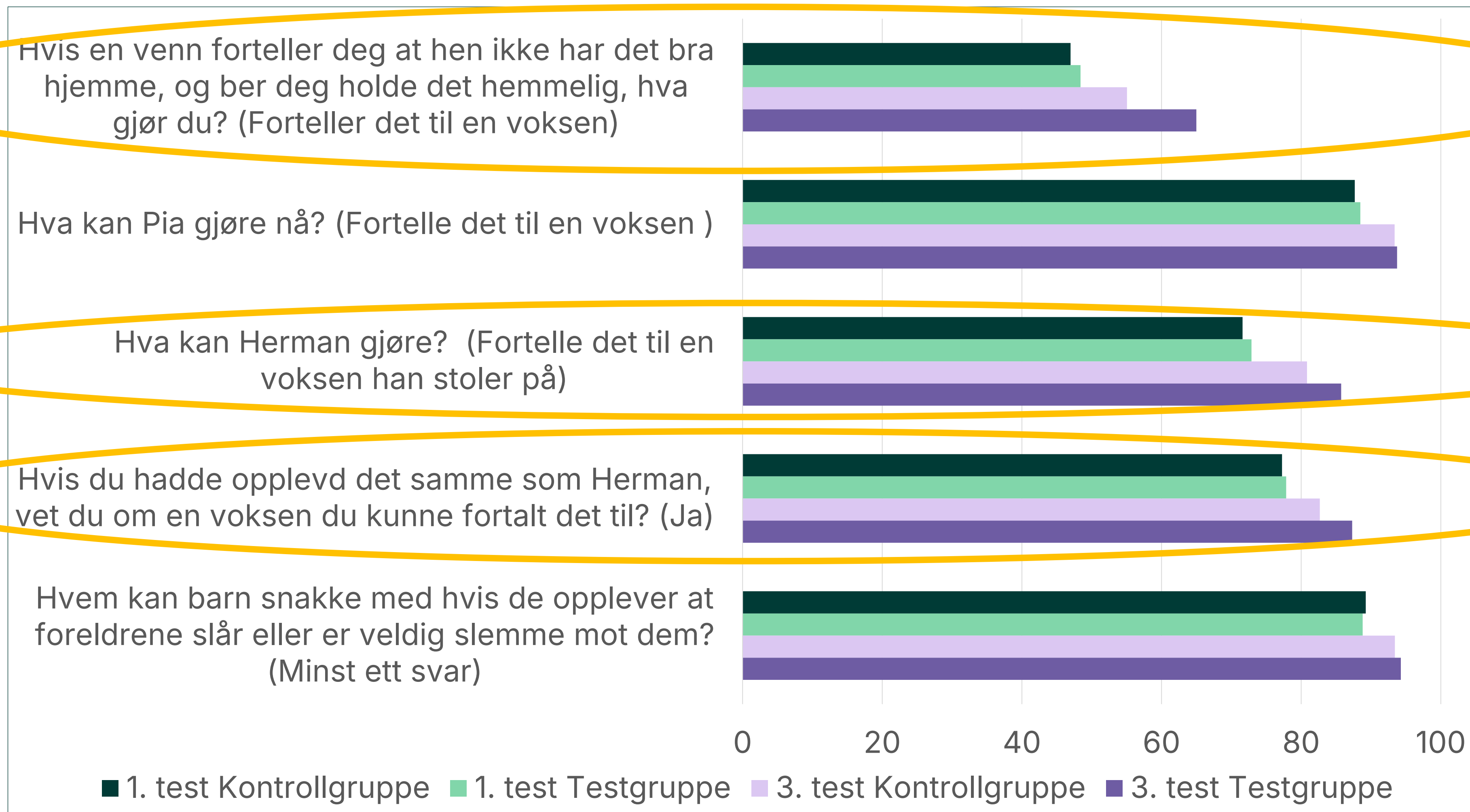
	Gjennomsnittlig poengsum		Estimert effekt av «Jeg vet»
	Kontrollgruppe	Testgruppe	
Alle	0.811	0.830	0.017***
	(0.154)	(0.152)	(0.004)
Trinn 2–4	0.766	0.795	0.023***
	(0.163)	(0.157)	(0.005)
Trinn 5–7	0.848	0.863	0.013**
	(0.135)	(0.140)	(0.005)

Fenomenforståelse vold i hjemmet. Ønskede svar på enkeltspørsmål, i prosent.

Handlingskompetanse om vold i hjemmet. Ønskede svar på enkeltspørsmål, i prosent

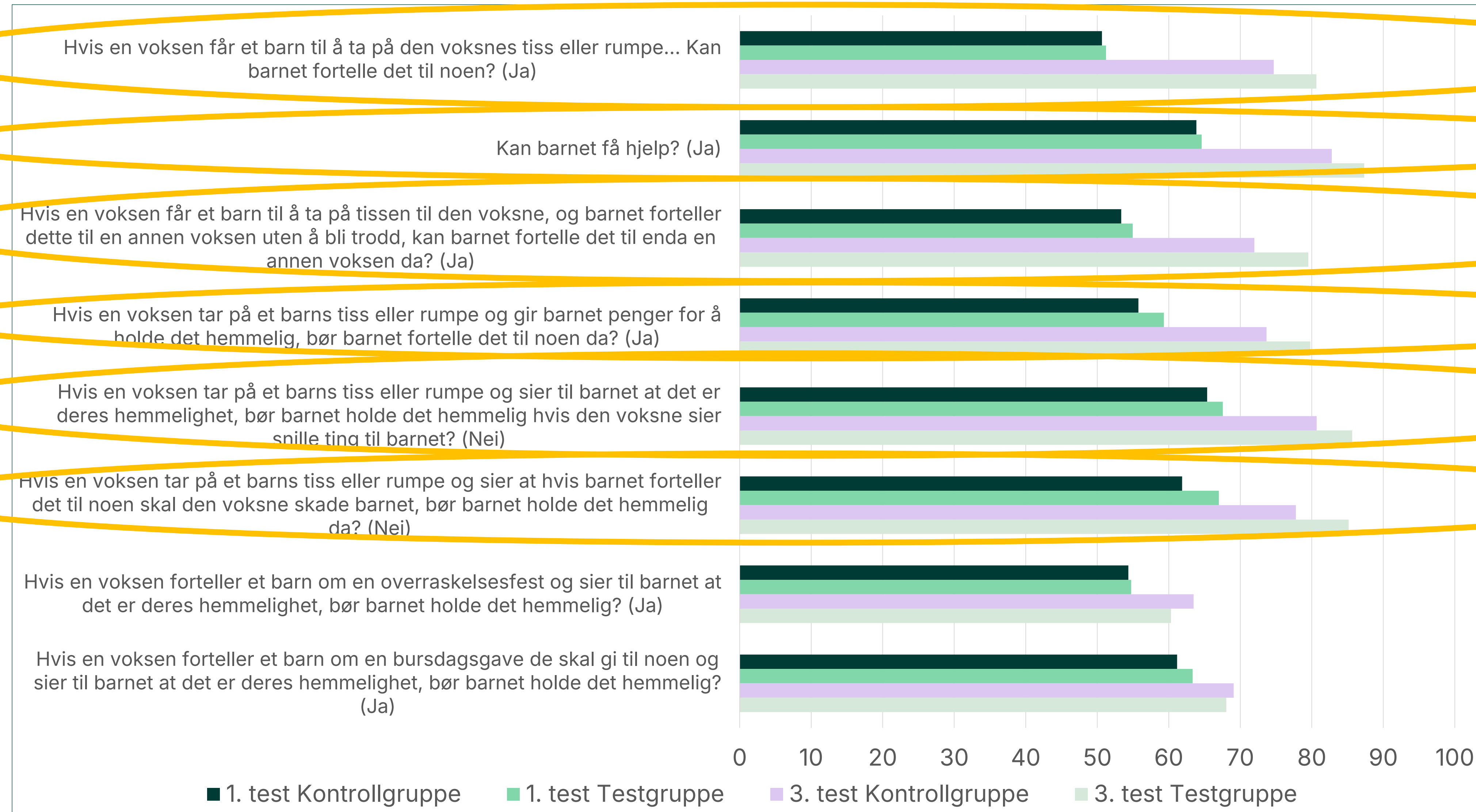

Kunnskap om seksuelle overgrep

	Gjennomsnittlig poengsum		Estimert effekt av «Jeg vet»
	Kontrollgruppe	Testgruppe	
Samlet kunnskap om seksuelle overgrep	0.778	0.803	0.013**
	(0.207)	(0.200)	(0.008)
Forståelse av fenomenet	0.813	0.824	0.004
	(0.201)	(0.199)	(0.007)
Teoretisk handlingskompetanse	0.743	0.783	0.022**
	(0.264)	(0.247)	(0.010)

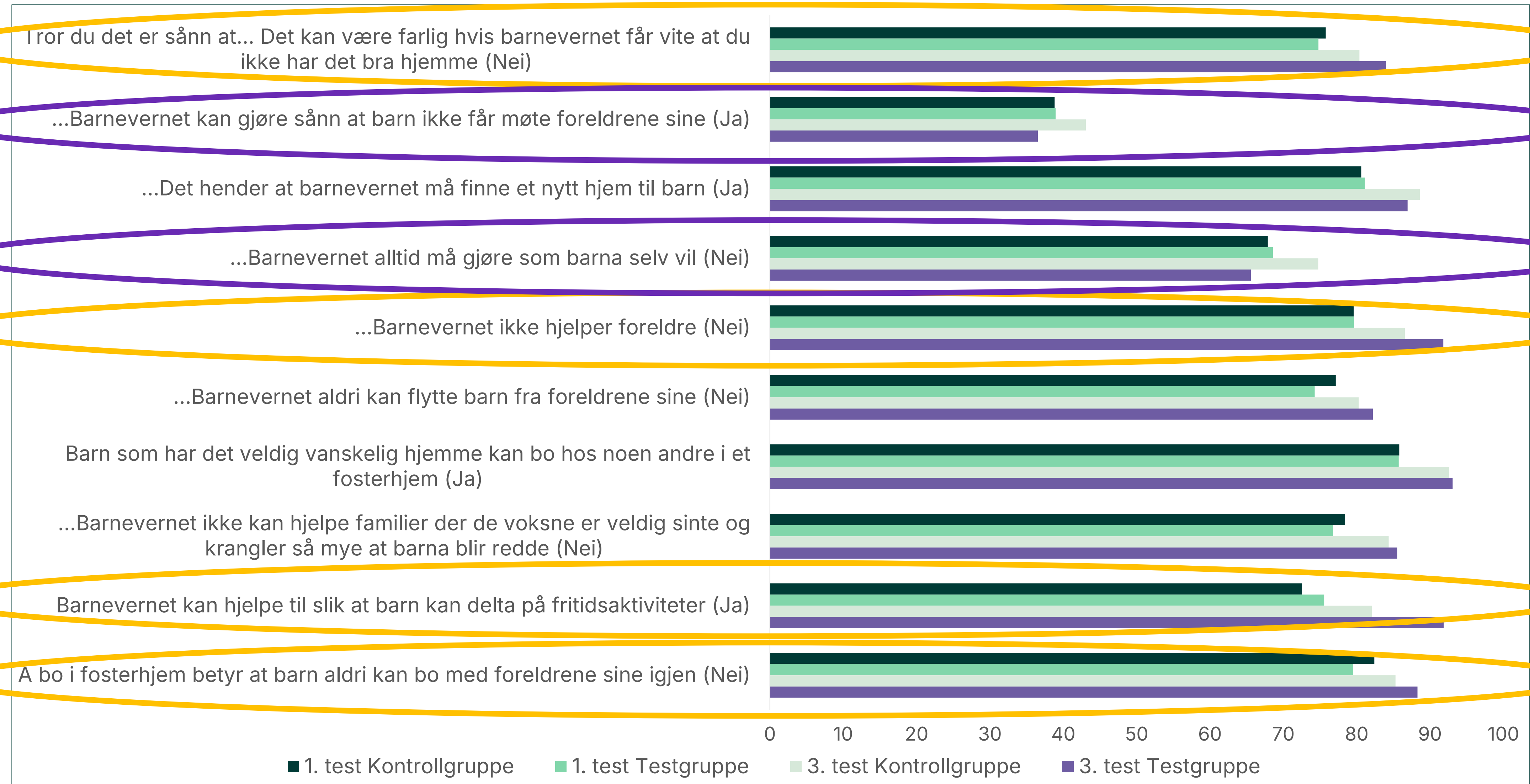
Handlingskompetanse om seksuelle overgrep. Ønskede svar på enkeltspørsmål, i prosent

Kunnskap om barnevernet

	Gjennomsnittlig poengsum		Estimert effekt av «Jeg vet»
	Kontrollgruppe	Testgruppe	
Kunnskap om barnevernet	0.798	0.806	0.006
	(0.171)	(0.158)	(0.007)

Kunnskap om barnevernet. Ønskede svar på enkeltspørsmål (%)

Fravær av frykt for barnevernet

	Gjennomsnittlig poengsum		Estimert effekt av «Jeg vet»
	Kontrollgruppe	Testgruppe	
Alle	0.658	0.687	0.033***
	(0.474)	(0.464)	(0.012)
Trinn 2–4	0.486	0.519	0.021
	(0.500)	(0.500)	(0.019)
Trinn 5–7	0.804	0.840	0.042***
	(0.397)	(0.367)	(0.015)

Læreres vilje til og trygghet i å lære barn om vold og seksuelle overgrep

		Gjennomsnittsscore		Estimert effekt av «Jeg vet»
		Kontrollgruppe	Testgruppe	
Læreres trygghet i og vilje til å undervise om vold og overgrep	Alle	0.735	0.785	0.049***
		(0.131)	(0.129)	(0.016)
	Trinn 2–4	0.722	0.792	0.071***
		(0.149)	(0.131)	(0.025)
	Trinn 5–7	0.747	0.779	0.029
		(0.112)	(0.127)	(0.020)

Læreres bekymring for elever

		Gjennomsnittlig antall		Estimert effekt av «Jeg vet»
		Kontrollgruppe	Testgruppe	
Antall elever lærere var bekymret for	Alle	2.43	2.13	-0.270*
		(1.42)	(1.15)	(0.153)
	Trinn 2-4	2.55	2.07	-0.436*
		(1.68)	(1.20)	(0.239)
	Trinn 5-7	2.31	2.18	-0.091
		(1.13)	(1.11)	(0.199)

Varslet bekymring om elever til overordnede

		Gjennomsnittlig andel		Estimert effekt av «Jeg vet»
		Kontrollgruppe	Testgruppe	
Varslet bekymring om elever til overordnede	Alle	0.695	0.786	0.097
		(0.463)	(0.411)	(0.056)
	Trinn 2–4	0.588	0.778	0.183**
		(0.497)	(0.418)	(0.079)
	Trinn 5–7	0.796	0.793	0.017
		(0.407)	(0.407)	(0.077)

Læreres og elevers refleksjoner

Hvorfor er det viktig at lærere selv underviser "sine" elever om vold og overgrep?

Hvorfor er skolen og barnehagen en så viktig arena i forebygging av vold og overgrep?

Jeg Vet forebygger og kan bidra til å oppdage vold og overgrep

Refleksjoner og samtaler i
klasserommet

Reaksjoner blir synlige

Oppfølging blir mulig

Jeg Vet reduserer voksnes berøringsangst

Usikkerhet om manglende kompetanse

Temaet er emosjonelt krevende

Rammen skaper trygghet

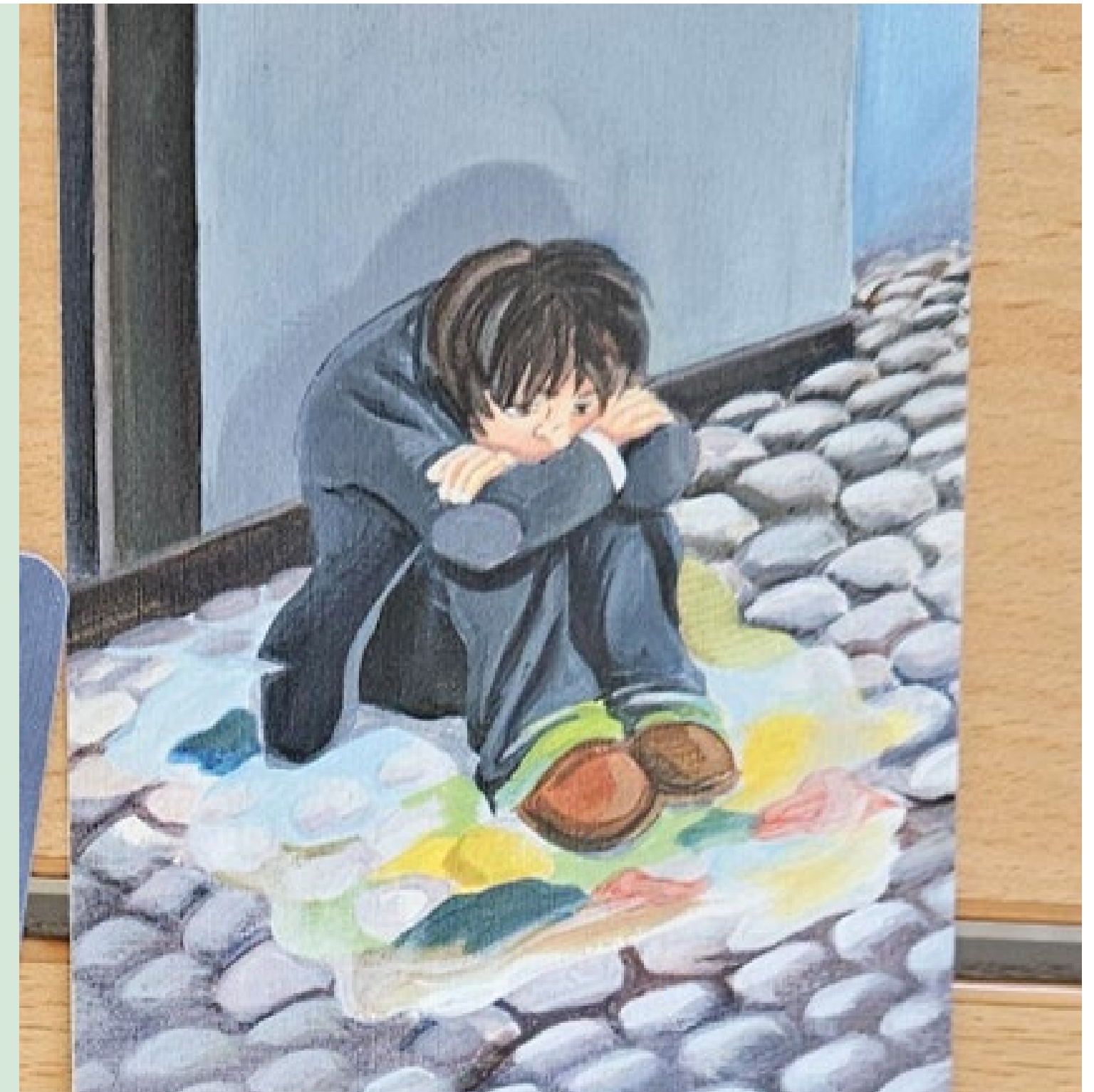

Foto: Colourbox

Universelle verktøy er viktige, men ikke nok alene

Gir et felles spåk

Når ikke alle

Må inngå i en tiltaksvifte

Positive erfaringer er ikke nok for implementering

Tilbakemeldinger er gode

Likevel brukes verktøyet lite

Barrierer er strukturelle

Hva er mulige tiltak for å få bedre innpass i skolen? Hva bør være skolens rolle i å forebygge vold og overgrep?

Hedda Flatø
hef@fafo.no

Else-Marie Augusti
e.m.augusti@nkvts.no

Huafeng Zhang
zhu@fafo.no

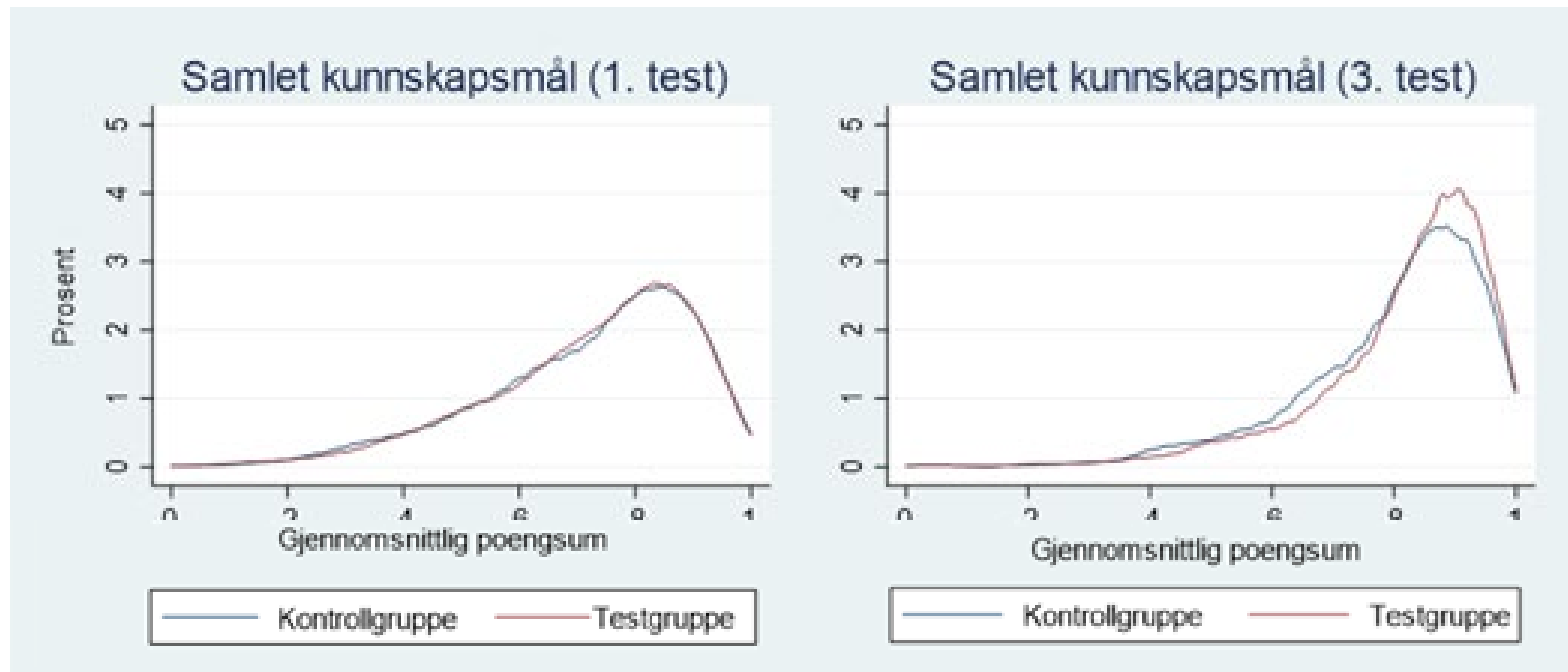
Nerina Weiss
nwi@fafo.no

Anne Hege Strand
ahs@fafo.no

fafo.no

Ekstra – fordeling av poengsum på samlet kunnskapsmål

Samlet kunnskap om vold, overgrep og barnevernet. Fordeling av elevenes gjennomsnittlige andel ønskede svar på spørsmål om temaet før «Jeg vet»-intervensjonen (1. test) og etter (3. test)